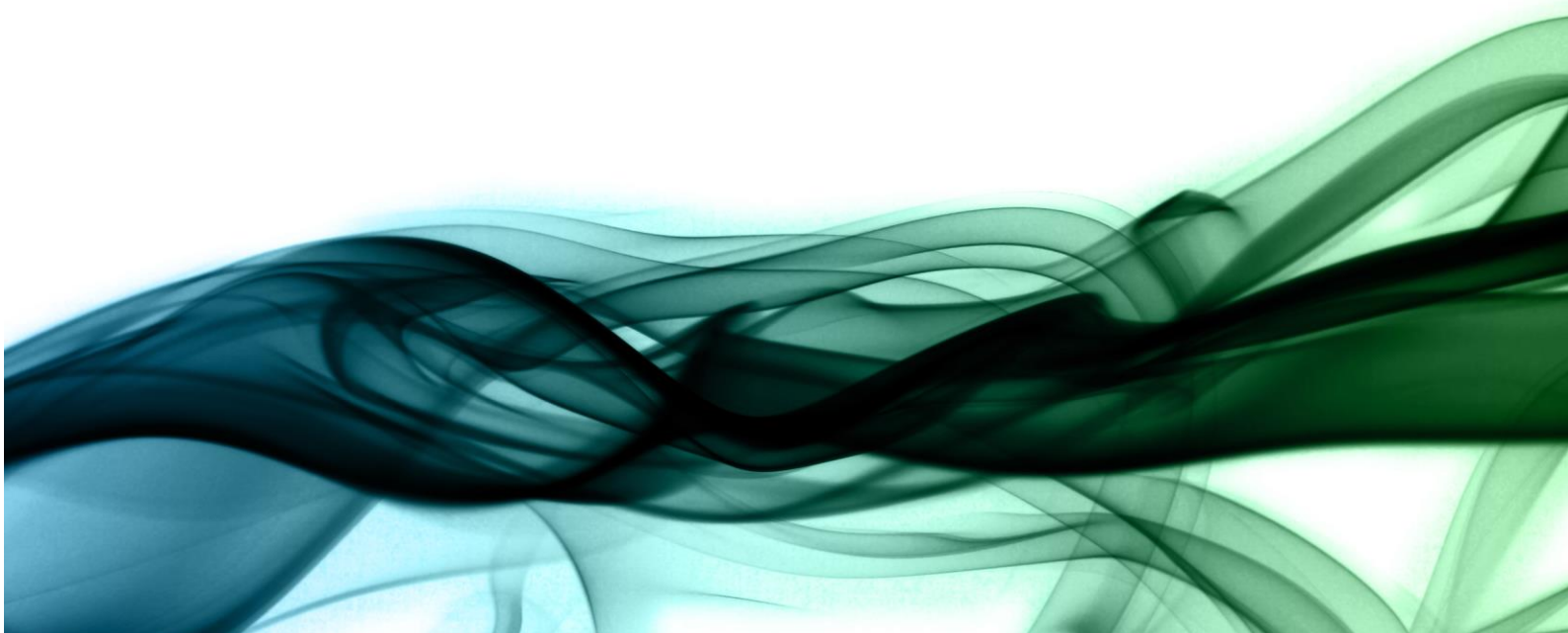

Vedlegg budsjett 2018 – **utkast** 8.11.2017
Handlingsprogram 2018 - 2021

8. Klima og energitiltak

Kommunestyremelding for klima og energi ble vedtatt i juni 2014. Kommunestyret vedtok samtidig at handlingsprogrammet tydelig skulle angi hvilke tiltak i kommunestyremeldinga som ble prioritert for gjennomføring i planperioden, med tilhørende midler avsatt i handlingsprogrammet. Oversikten skulle inneholde «nærmere beskrivelse av tiltaket, prioritering, estimert kostnad og mulig fremdrift» - dvs. gi en oversikt på samme måte som tiltaksplan for idrett, friluftsliv og nærmiljø og tiltaksplan for trafikksikkerhet.

Kommunestyremelding for klima og energi fungerer som verktøykasse for aktuelle og egnede tiltak for kommunal innsats. Tiltakene er presentert temavis (se meldingens tiltakslistor i kap 5.6, 5.7, 6.6, 7.7,7.9, 8.7, 9.6, 9.8, 10.4, 11.4, 11.6, 12.4). En av hovedstrategiene i meldinga er at ansvaret for klima og energitiltak skal ligge desentralisert i organisasjonen. Dette krever samtidig kompetansedeling, koordinering og tett oppfølging fra kommuneledelsen.

Fokusområder vedtatt i HP 2017-2020 er foreslått videreført med mindre endringer.:

Helse	Oppvekst	Teknisk
1. Fossilfri Bilpark 2. Kildesortering 3. Grønne innkjøp	1. Trygg skolevei 2. Klimainteresse og – kunnskap hos barn 3. Miljøsertifisering – grønt flagg	1. Energieffektivitet, bygg, belysning 2. Blågrønn struktur, overvann, flom 3. Miljøvennlig transport, karbonfritt, lett trafikk

Basert på fokusområdene er følgende hovedsatsing prioritert for 2018.

- Fokus på klima og energi som satsingsområde i kommunens arbeid med tjenesteutvikling, omstilling og innovasjon.
- Vurdere alternative løsninger for klimabudsjett/ regnskap med utgangspunkt i anbefaling som gis gjennom ny regional plan for klima og energi – og legge til rette for at dette kan etableres
- Videreføre samordning av innkjøps- og leasingavtaler for overgang fra fossile til ladbare kjøretøy
- Videreføre gjennomgang av rammeavtaler og innarbeiding av miljøkrav i alle nye innkjøpsavtaler
- Videreføre gjennomgang av avfallshåndtering for alle enheter – og tilrettelegging/ justering av avtaler for å øke gjenvinningsgraden
- Breeam-sertifisering av alle nye kommunale bygg– med særskilt krav til vurdering av massivtre, LCA og soloppvarming, og CEEQUAL-for øvrig infrastruktur
- LCA og miljøanalyse også for alle kommunale ombyggingsprosjekter
- Oppfølging av EPC-kontrakt med konkret tiltaksgjennomføring (bygg)
- Prioritering av arbeid med sentrale områdeplaner for tilrettelegging for sykkel og gange, i et kompakt menneskevennlig bomiljø.
- Arbeid med vegplan og realisering av trafikksikkerhetsplan; sikring av gang- og sykkelveier og snarveier i et sammenhengende transportnettverk for myke trafikanter, sykkelparkering ved busstopp. Det skal være attraktivt å gå og sykle.
- Fokus på økologisk, kortreist mat, redusert matsvinn og bruk av kjøtt og emballasje

Generelle driftstiltak er listet under, først de som gjelder hele organisasjonen, deretter fordelt på grupper av enheter. Nye konkrete tiltak er angitt i tabellen under. Tiltakene er listet enhetsvis.

De høyest prioriterte tiltakene er uthevet i tabellen. Tiltak som kan utløse klimasatsmidler eller andre type tilskudd er angitt (grønn tekst). X angir tiltak som gjennomføres innenfor enhetens ramme.

Prioriterte driftstiltak for perioden 2018-2021

Gjennomføring av tiltakene sikres gjennom virksomhetsplaner for den enkelte enhet.

Alle enheter

Kildesortering til gjenvinning - inkl. innsamling av papir fra møterom, retur av EE avfall (elektronisk-elektrisk), sortering og retur av emballasje. Konfidensielle papirer makuleres før kildesortering

Gjenbruk av kontormøbler, EE-artikler der det er mulig

Begrenset papirforbruk – utfase kopimaskiner der disse ikke lenger trengs

Frogn digital; Videreutvikle digitale publikums tjenester, digitale saks- og høringsdokumenter, digitale interne arbeidsprosesser, bruk av digital utsending, arkivering mv (IKT-hovedansvarlig for systemer), e-handel og digital faktura-behandling (økonomi hovedansvarlig)

Innkjøp – klimavennlige miljøkrav innarbeidet i alle rammeavtaler og innkjøp (både knyttet til produkt (LCA – Life-cycle assessment/ livsløpsanalyse), innpakning og leveranse), Ev. merkostnad/ gevinst ved å velge klimavennlig synliggjøres ved utvalgte innkjøp - målt i kroner og CO₂.

Benytte fortrinnsvis vegetarisk, økologisk, kortreist mat, redusere matsvinn, bruk av kjøtt og emballasje

Bruke sparepærer og skru av lys i lokaler som ikke benyttes (gjelder bygg uten sentral styring) Oppfordre til å sykle og gå til jobben – oppfordre til å sykle og gå i jobben, der dette er hensiktsmessig – (POP hovedansvarlig for felles kampanjer)

Videreføre og videreutvikle gode rutiner for samarbeid om klima- og energi mellom de som planlegger og de som drifter, blant annet gjennom fast møteplasser på ledernivå

Tillegg for barnehagene

Begrense forbruk gjennom å bruke materialer fra naturen og gjennom å arve leker (gjenbruk)

Kompostering av matavfall (vil bli et driftstiltak etter innføring i 2017)

Tillegg for skolene

Videreføre Digital skole og innføring av nytt skoleadministrativt system

Videreføre «mobil skole» (bl.a. informasjon på SMS, som reduserer papirforbruk)

Undervisning mat og helse – i tråd med læreplan og fagplaner

Undervisning i bærekraftig utvikling – i tråd med læreplan og fagplaner – inkl. bedriftsbesøk hos Follo Ren for alle 4 trinn

Gå til skolen – gå og sykle til utflukter og arrangementer i regi av skolen – i og utenfor skoletiden

Sykkelopplæring, sykkeldager mv. Valgfag trafikk ved Seiersten ungdomsskole

System for gjenglemt tøy

Tillegg for SAM, EF og MIK

Sette krav til livssyklusvurderinger (inkl. riveregnskap), vurdering av massivtre eller annen trebruk, og sol som energikilde (strøm og oppvarming) ved prosjektering og gjennomføring av kommunale bygge/ ombyggingsprosjekt.

Sette krav til fossilfri byggeplass i alle større kommunale prosjekt

BREEAM-NOR sertifisering av alle nye kommunale bygg – CEEQUAL for øvrig infrastruktur (faktabasert bærekraftsanalyse - <http://www.ceequal.com/>)

Alle nye bygg tilfredsstillende ZEB-complete eller tilsvarende innen 2030

Innarbeide klimahensyn i all planlegging; Legge til rette for sykkel og gange i arealplanarbeid. Sette krav til livssyklusvurderinger, vurdering av trebruk og soloppvarming.

Sikre at hensyn til klima og energi blir vurdert og hensyntatt i hovedplaner for vann og avløp (inkl. overvannsnorm med krav om blå-grønn faktor el), veiplan (inkl. sykkelstrategi og parkeringsstrategi, samt sikring av gang-sykkelveier og snarveier i et sammenhengende transportnettverk for myke trafikanter og utredning av selvgående kjøretøy/ gåbuss/ rullefortau).

Prioritering av arbeid med sentrale områdeplaner som prioriterer myke trafikanter og legger opp til tett bystruktur med menneskevennlige bomiljø

Veiledning om vern og gjenbruk av bygninger og anlegg, reduksjon av energiforbruk i eksisterende hus – gjennom gebyrfinansiert byggesaksveiledning

Videreføre arbeid for flytting av kollektivreiser fra buss/ tog over til båt.

Landbrukskontoret

t

Informasjon og aktiv veiledning – om klimavennlig jordbruk; tilskudd til grøf팅, mulighet for energirådgivning og kurs i energieffektiv bruk av landbruksmaskiner mv

Informasjon og aktiv veiledning – om klimavennlig skogbruk; plantetetthet, anbefaling av treslag og klimarettet skogskjøtsel, skogsavfall til biobrensel mv.

Formidle kurs og opplæringsaktiviteter i landbruket

Løpende dialog og samarbeid med landbruksrådgivningen; Disse driver energirådgiving, kurs i energieffektiv traktorkjøring

Tiltaksplan for klima- og energiltak for perioden 2018-2021

Nye tiltak - i tillegg til driftstiltak som er listet over.

X angir tiltak som gjennomføres innenfor enhetens ramme. Blått angir nye tiltak.

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
STØTTEFUNKSJONENE								
Enhet for økonomi, digitalisering og systemutvikling								
	Utrede mulighet og ev. effekt av kommunale tilskuddsordninger for reduksjon av klimagassutslipp		X					I samarbeid med SAM Mulighet for etablering av utlån av elsykler utredes særskilt, ev som del av etablering av ny utlånssentral.
	Herunder: etablere lokal tilskuddsordning for ladeinfrastruktur i sameier og borettslag		Utredes	Gj.føres Må kosnads- beregnes			Må kosnads- beregnes	Kommunen søker fylkeskommunale midler for etablering av en slik lokal tilskuddsordning. Fylkeskommunen bidrar med 50% av tilskuddet til sameiet/ borettslaget.
	Herunder; «Badebussen»; reduserte reiseutgifter for besøkende til Bølgen som kommer med buss		Må utredes					Tiltaket er meldt inn til handlingsprogram som oppfølging av regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Tiltaket vil også meldes inn til regional plan for klima og energi. Ulike praktiske løsninger vil vurderes. Det kan bli mulig å søke aktivitetsløftmidler til tiltaket.
	Rammeavtale for innkjøp/ leasing av ulike typer el-sykler		X					I tett samarbeid med innkjøpskontoret i Vestby, og ev andre kommuner.
	Innkjøp Utarbeiding av rutiner for oppfølging av ny innkjøpsstrategi – med konkrete klima og energikrav, inkl. nødvendig opplæring av innkjøpere		X	X				
	Grønn rente i Kommunalbanken der dette blir godkjent		X	X	X	X		Grønn rente pt, kun for helsebygget Vurderes årlig ved nye lånopptak
	Virtualisering av servere for lavere energiforbruk		X					Ferdigstilles 2018
	Digitalisering							Totalt vil dette gi innsparinger – investering ved etablering
	- digital forsendelse fra fagsystemer		X	X	X	X		

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
	- sikker digital kommunikasjon mellom fagsystemer og eksterne samarbeidspartnere (fastleger, Ahus, BUP, FPS)		X	X	X	X		
	- ta i bruk Svar inn for digital forsendelse av post inn til kommunen		X	X	X	X		
	- ta bruk Digital signatur for å redusere behov papirbaserte dokumenter		X	X	X	X		
	- digitalisering av papirbaserte arkiver for å unngå papirbaserte arbeidsprosesser		X	X	X	X		
	- digitalisering av papirbaserte arbeidsprosesser internt		X	X	X	X		
	- økt bruk av ehandel		X	X				Teknisk løsning etablert i 2017, Utrulling 2018
	- økt bruk av elektronisk faktura inn og ut		X	X	X	X		
	- tilrettelegge for mer bruk av videokonferanse		X	X	X	X		
Enhet for personal, organisasjon og politiske tjenester og service (POP)								
	Bistå ordfører i nettverket «ordførere for tre»		X	X	X	X		
	El-sykkeltilbud for ansatte privat over lønnslippen. Gir skattefordel mv.		0 Adm. ressurs- bruk	X	X	X		Tilbud innhentes fra flere tilbydere, og ordningene vurderes før ev. iverksetting.
	Sykle til jobben aksjon		X (20)	X	X	X		POP ansvarlig for intern informasjon og gjennomføring. Markedsføring gjøres i samarbeid med frisklivsordinator og/ eller bedriftshelsetjeneste.
MILJØ, EIENDOM OG TEKNISK DRIFT								
Samfunns- utvikling (SAM)								
	Klimabudsjett/ regnskap		X	X	X	X		Utrede modell/ metode basert på forslag fra afk til klimabudsjett/ regnskap/ bruk av sammenlignbare indikatorer i 2018, og etablere faktisk budsjett/ regnskap i 2019, eller så snart det er hensiktsmessig. Tiltaket betinger nært samarbeid med Økonomi
	El-sykler til utlån i Drøbak		X	X				Prosjektet krever avklaring av lagringsplass og driftsavtale. Må ivaretas av EF/MIK.

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
								Vurderes innarbeidet i utlånsentral som vil driftes av enhet for kultur og frivillighet.
	Folkeopplysning via klima- og energinettside – «vær en klimavenn» Egen side for politisk nedsatt komite.		X	X	X	X		
	Klimavennlig byutvikling – økt fokus og utredningsnivå ved utarbeiding av byutviklingsplanen		X					Kr 250' tildelt i klimasatsmidler i 2016. Utkast til rapport utarbeidet. Vil innarbeides i byutviklingsplanen. Sluttføres 2018
	Klimavennlig og innovativ boligbygging, hevet ambisjonsnivå for Kolstad sammenlignet med planprogram		X					Forutsetter samarbeid med Saho Eiendom AS/ Block Wathne, og tilsagn om klimasatsmidler i 2018.
	Videreføre Sykkeltråkkprosjekt fra Ås og Ski – kartlegging av behov for tilrettelegging for sykkel. Sykkelregnskap vurderes.			x				Samarbeid med Nesodden og Vestby ønskelig. Søknad om klimasatsmidler vurderes i 2017.
	Vurdere potensiale for kommunal bookbar bilpool		X				X	Ev. etablert ordning overføres til MIK for ordinær drift
	Etablere og teste ut potensialet for bookbar sykkel-pool. Videreutvikle ordningen basert på erfaringene. Inkl. innkjøp av nye sykler ved behov.		Egenandel sykler	Må utredes	Må utredes	Må utredes		Ordningen etableres for 8 sykler kommunen har fått klimasattstilskudd til (50%). Basert på erfaringene vil ordningen søkes videreført med ekstra midler.
	Selvkjørende busser – forprosjekt for uttesting		X	X				Ref. verbalvedtak i 2017. Klimasats-søknad 2017 avslått. Ny søknad utformes i samråd med afk/ruter
	Internt seminar om kosthold og mat, inkl. matsvinn, kompostering og Grønt-flagg sertifisering		X					Seminar for å begeistre og øke kompetanse hos innkjøpere, kjøkken- og kantinepersonell, skole og barnehage mfl. – for å følge opp vedtak om økt bruk av vegetarisk, økologiske, kortreiste matvarer, og redusert bruk av kjøtt.
	Markedsføre og markere bilfri dag i september		X	X	X	X		I samarbeid med POP, MIK og kommunikasjonsrådgiver.
	Utarbeide aktivitetskart for klimavennlige aktiviteter og kortreiste ferier i Frogn og Akershus – i samarbeid med andre kommuner og reiselivsaktører		X		X			Videreføring av IngerReg prosjektet Rekreative Ruter
	Utrede mulighet for å etablere gjenbruks-butikk/ verksted. Vurdere samarbeid med andre, både kommunale og private aktører.		X	X				Sykkelverksted og andre former for repareringstjenester tilknyttet gjenbruksbutikken kan også vurderes. Ressurser til administrasjon må utredes.

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
Landbrukskontoret								
Eiendomsforvaltning (EF)								
	EPC – inngåelse av kontrakt og konkret tiltaksgjennomføring	8400	-	-	-	-		30 M bevilget i 2016, nedbetalt i 11 år. Vil hovedsakelig brukes i 2017. Tilskudd fra Enova vil trekkes fra. Gjennomføring vil gi løpende innsparing til utgifter til energi.
	Drift av kommunale bygg. Tuning av energistyringssystem		X (100 000)	X (100 000)	X (100 000)	X (100 000)	Besparelse i forbruk opptil 10%	Ta i bruk inngått avtale i større grad. Beløpsangivelse – knyttet til oppfølging og lisenser.
	Gjenbruk/ rehabilitering av kommunale bygninger gjennom miljøvennlig vedlikehold og restaurering		X	X	X	X		
	Miljømerking av bygg (lovpålagt)		X	X	X	X		Bygg over 1000 kvm energimerkes som del av EPC-prosjektet.
	Avvikle bruk av mindre bygning – Dal skole		Kostnad vurderes				Innsparing	Tiltak vil redusere oppvarmingsbehov mv. og gi bedre uteområde for barnehagen. Tiltak gjennomføres i dialog med skolen/ barnehagen.
	Temperaturstyring/ solavskjerming - Seiersten. (Få kontroll over overoppheting i klasserom om sommeren)		X (kostnad må beregnes)					Inngår ikke i EPC-porteføljen. Kostnad må beregnes.
	Ombygging av svømmehall til nye skolelokaler – avklaring av ny bruk - skisseprosjekt		Gjennomføres 2018					Prosjekt gjennomføres i samråd med rektor, enhetsleder for Frognskolen og SAM. Midler til skisseprosjekt avsatt i HP i EFs budsjett.
	Fornye avtale med Norsk Gjenvinning for å øke gjenvinningsgrad for kommunalt avfall. Forarbeid 2017: kartlegge avtale (løper to år til) og kildesortering (tilgjengelig system og praksis) ved ulike kommunale bygg og virksomheter		X					Tiltaket gjennomføres i nært samarbeid med MIK. EF er avtalepart for kommunen, for enheter/ virksomheter som ikke omfattes av ordinære husholdningsavtaler
	Legge til rette for dusj/skiftemulighet for alle ansatte – bedre mulighet for sykling til jobb – både i egne og leide bygg		X	X				Ev. investeringsbehov for slik tilrettelegging vil innarbeides i HP 2019
	Utarbeide driftsplan for kommuneskogen med klimahensyn			X				Bruke skogfondsmidler om mulig.

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
	Etablere sanntidsinformasjon om bussavganger i utvalgte bygg og busstopp		X					Søknad om klimasatsmidler vurderes Sanntidsinformasjon er etablert i helsebygget. Bølgen, Smia, kinoen, biblioteket og rådhuset prioriteres først.
	Etablere en retur- og gjenbruksordning for brukte skole- og kontormøbler		X					Ordningen skal sikre at brukbare møbler ikke kastes, men blir gjenbrukt, solgt eller gitt bort. Tiltaket vil gi redusert behov for kjøp av nye kontormøbler mv.
	Lastebil til arbeidstreningsgruppa (NAV) – overgang til el/ladbar ved ny anskaffelse		X					
Miljø, idrett og kommunal-teknikk (MIK)								
	Låne og evaluere elektriske små og større kjøretøy, samt småmaskiner inn i ordinær drift		X					Østfold fylkeskommune har fått tilsagn om klimasatsmidler til prosjektet.
	Erstatte fossile små og større kjøretøy, samt småmaskiner med ladbare, eller andre lavutslippalternativ, når disse er modne for utskifting, basert på erfaring fra utlansprosjektet	xxxx	X	X	X	X		Vurderes løpende. Budsjett: 2,5 M årlig for innkjøp av tungt utstyr på enheten.
	Etablere sykkelparkering ved busstopp, gang-sykkelveier og andre veiltak som fremmer sykkel og gange – i tråd med vedtatt veiplan.		X	X	X	X		Kostnader må beregnes i veiplanen, og konkrete kostnader innarbeides i HP 2018-2021. Noen tiltak er allerede kostnadsberegnet og prioritert gjennom tiltaksplan for trafikkikkerhet.
	Effektivisering av drift av kommunalt anlegg		x	X	X	X		Inkl. implementering av digitale beredskapssystemer. Driftweb, «Fiks gata mi» mm
	Drifts-optimalisering av drikkevannsnett og avløpsnett		X	X	X	X		Utnyttelse av ENØK konsepter for transport av vann og avløp. Bruk av Gemini-portal
	Ny hovedplan for avløp og vannmiljø - med ROS analyse		X					Legges fram for behandling nov. 2017 – høring og endelig vedtak 2018

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
	Klimatilpasnings-tiltak som norm for overvannshåndtering		Vedtatt	Iverksett	X	X	<	Vedtatt som del av hovedplan for vann. Separering av overvann fra spillvannnett for å øke kapasitet. 3D modellering av mengder
	Gratis miljøfyrtårn-sertifisering av næringslivet – videreføring av prøveprosjekt for å registrere interessen.		X (10 000)	X (10 000)	X (10 000)	X (10 000)		Ordningen videreføres som et fast tilbud
	Kartlegging av kommunal veibelysning for overgang til LED.		Må kostnadsberegnes	Må kostnadsberegnes				Kartlegging pågår i 2017. Behov og kostnadsberegning vil legge grunnlag for avsetning av midler til gjennomføring i HP
OPPVEKST OG KULTUR								
Frognskolen								
	Grønt flagg sertifisering – Dal skole https://grontflagg.fee.no/			X (25'-50')				Utgifter til ekstern ev. rådgiver og sertifiseringsprosessen. Interne ressurser til innhenting av miljøinformasjon og oppfølging kommer i tillegg.
	Grønt flagg sertifisering - Heer			X (25'-50')			X (x 000)	
	Grønt flagg sertifisering – Seiersten				X (25'-50')		X (x 000)	
	Grønt flagg sertifisering – Drøbak				X (25'-50')		X (x 000)	
	Grønt flagg sertifisering – Sogsti				X (25'-50')		X (x 000)	
	Grønt flagg sertifisering – Dyrløkke				X (25'-50')		X (x 000)	
	El-ladepunkt på parkeringsplasser – Heer Fire doble ladeautomater		X 150 000					Søknad om 50% fylkeskommunale klimatilts-midler sendt 12.10.17
	El-ladepunkt på parkeringsplasser – Dal Fire doble ladeautomater		X 150 000					Søknad om 50% fylkeskommunale klimatilts-midler sendt 12.10.17
	El-ladepunkt på parkeringsplasser – Sogsti Fire doble ladeautomater		X 150 000					Søknad om 50% fylkeskommunale klimatilts-midler sendt 12.10.17
	El-ladepunkt på parkeringsplasser – Dyr- løkke. Fire doble ladeautomater		X 150 000					Søknad om 50% fylkeskommunale klimatilts-midler sendt 12.10.17
	Sykkelparkering - Heer		Kostnad må vurd					
Barnehage								
	Resirkulering – kompostering av matavfall		X (32 000)					Viktig bidrag til kretsløpsforståelse for barn, i tillegg til gjenvinning av ressurs lokalt – til uteområde/ pallekarm el. Kr 4' per bunge, inkl.

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
								tilskudd fra FolloRen. Vurdere videreføring til skolene basert på erfaring fra barnehagene.
	Miljøsertifisering av alle kommunale bhg - grønt flagg		X (25'-50')	X (100')	X (50')		X (x 000)	Ullerud barnehage starter opp høsten 2018, øvrige fire + Dal bhg starter høsten 2019 I tett samarbeid med EF. Utgifter til ekstern ev. rådgiver og sertifiseringsprosessen.
Kultur og frivillighet								
	Etablere utlånsentral		X	X	X	X	X må utredes	Det er vedtatt at utlånsentral skal etableres. Det vil søkes tilskuddsmidler til dette. Ordningen kan ev. også organisere utlån av sykler, ref. tiltak over. Det er ikke avsatt øremerkede midler til tiltaket. Gjennomføring krever intern prioritering.
Enhet for barn, unge, familier og psykisk helse og rus								
	Begrense papirforbruk – etablere digitalt arkiv før flytting våren 2018		X					
	Montere varmepumpe i Lensmannssvingen bofellesskap (krever avtale med borettslag)		X					
	Overgang til fossilfrie kjøretøy når gjeldende leasingavtaler går ut		X	X	X	X		Overgang påbegynt i 2017. Videreføres.
HELSE, OMSORG OG VELFERD								
Enhet for hjemmetjenester, helse og koordinering								
	Overgang til elbiler for hjemme-sykepleien og praktisk bistand. Leasingavtale for 7 biler		X	X				12 el-biler leaset i 2017. Flere av tjenestens biler kan gå over på el.
	Innkjøp av nettbrett/ PDA for føring av arbeidslister mv		Beløp må angis	X	X	X		Gjennomføring avhenger av at systemet er tilpasset nettbrett/ PDA
	Gjøre strategiske innkjøp - velge løsninger som varer lenge gjennom kompetanseheving og ved å bevisstgjøre alle innkjøpere		X	X	X	X		Krever dialog og veiledning fra økonomi og felles innkjøpskontor. Nye rutiner skal etableres som oppfølging av ny innkjøpsstrategi.
	Aktiv i hverdagen-aksjoner: oppfordre til aktivitet i hverdagen- gjennom helsestasjoner, friskliv- og frivillighetsarbeid.		X	X	X	X		Løpende arbeid. Bistå POP med markedsføring/ gjennomførings av «Sykle til jobben» aksjon
Pleie og omsorg i institusjon (PLO)								
Utvikling, tilrettelegging og omsorg (U2) -delt etter sted								

Enhet	Tiltak	Prosjektnr.	2018	2019	2020	2021	Drift (årlig)	Kommentar
Frogn Opplærings-senter	Gjenvinne papir for boligene, andre enheter og andre		X	X	X	X		Enheten henter papir fra utvalgte kontoret – til makulering eller produksjon av tennbriketter. Ordningen kan videreutvikles.
Einebu omsorgsboliger								
Haukåsen omsorgsboliger								
Fugleveien omsorgsboliger								
Traneveien 20-avlasting og dagtilbud								
NAV								